

Ryszard Piotrowski*

Opinia prawna w sprawie konstytucyjności poselskiego projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 6 marca 2024 r.•

Legal Opinion on the Compatibility with the Constitution of the Republic of Poland of the Parliamentary Draft Act – Provisions Introducing the Act on the Constitutional Tribunal of 6 March 2024

The draft under review introduces into the Polish legal order the notion of a “person not authorised to adjudicate” in the Constitutional Tribunal, which is unknown to the Constitution of the Republic of Poland, and a modification of the constitutional status of judges of the Constitutional Tribunal by retroactively changing their capacity to adjudicate. The Sejm, by granting itself the right to declare invalid the rulings of the Sejm on the election of judges of the Tribunal, thereby undermines the independence of judges of the Tribunal, since its judges may be deemed by the legislator as not authorised to adjudicate. The principle of separation of powers precludes the exercise of judicial power by Parliament by derogating by law from the judgements of the Constitutional Tribunal in violation of its constitutional distinctiveness. Granting the legislator the right to decide on the effects of Constitutional Tribunal rulings may lead to the transformation of the Tribunal into a consultative body. The provisions of the draft, which require the repetition of all procedural actions performed in proceedings before the Tribunal with the participation of “persons not authorised to adjudicate”, are inconsistent with the principle of diligence and efficiency in the work of public bodies expressed in the preamble of the Constitution of the Republic of Poland. These provisions imply the arbitrary overruling of pre-judgement efforts undertaken not only by the Tribunal, but also by the participants in the proceedings, including other state authorities. They constitute a disproportionate interference, as a result of which the good sacrificed, i.e. judgements invalidated without individual assessment, in violation of the Constitution of the Republic of Poland, is less important than demonstrating the efficiency of the legislator. The provisions of the draft, which invalidate judgements of the Constitutional Tribunal without analysing their content and the consequences of their invalidation, and also introduce the requirement to repeat procedural actions performed before the Tribunal, threaten the stability of the legal order and the effectiveness of the functioning of the Tribunal, and thus constitute a threat to the protection of the rights guaranteed by the Constitution of the Republic of Poland. At the same time, they are inconsistent with the principle of rationality of the legislator, which – in accordance with the jurisprudence of the Constitutional Tribunal – constitutes the starting point for the control of constitutionality of the law.

* **Dr hab. Ryszard Piotrowski, prof. UW**

Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, Polska
University of Warsaw, Faculty of Law and Administration, Poland
r.piotrowski@wpia.uw.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0001-7100-3012>

• Opinia prawna została sporządzona 22 kwietnia 2024 r. [przyp. red.].

Keywords: Constitution of the Republic of Poland, Constitutional Tribunal, judges of the Constitutional Tribunal, provisions introducing the Act on the Constitutional Tribunal, the principle of separation of powers, principle of diligence and efficiency in the work of public bodies, principle of proportionality, the principle of rationality of the legislator

Opiniowany projekt wprowadza do polskiego porządku prawnego nieznaną Konstytucji RP pojęcie „osoba nieuprawniona do orzekania” w Trybunale Konstytucyjnym oraz modyfikację konstytucyjnego statusu sędziów Trybunału Konstytucyjnego poprzez retroaktywną zmianę zdolności sędziów do orzekania. Sejm, przyznając sobie prawo stwierdzenia nieważności uchwał Sejmu w przedmiocie wyboru sędziów Trybunału, podważa tym samym niezależność sędziów Trybunału, skoro jego sędziowie mogą być uznani przez ustawodawcę za nieuprawnionych do orzekania. Zasada podziału władzy wyklucza sprawowanie przez parlament władzy sądowniczej przez derogowanie w drodze ustawy wyroków Trybunału Konstytucyjnego z naruszeniem jego odrębności konstytucyjnej. Przyznanie ustawodawcy prawa do decydowania o skutkach orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego może doprowadzić do przekształcenia Trybunału w organ opiniodawczy. Przepisy projektu, które wymagają powtórzenia wszystkich czynności procesowych dokonanych w postępowaniach przed Trybunałem z udziałem „osób nieuprawnionych do orzekania”, są niezgodne z zasadą rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych wyrażoną w preambule Konstytucji RP. Przepisy te oznaczają arbitralne przekreślenie starań poprzedzających wydanie orzeczenia, podejmowanych nie tylko przez Trybunał, lecz także uczestników postępowania, w tym inne organy państwa. Stanowią one nieproporcjonalną ingerencję, w rezultacie której dobro poświęcane, jakim są orzeczenia unieważniane bez indywidualnej oceny, z naruszeniem Konstytucji RP, jest mniej istotne aniżeli demonstracja sprawności ustawodawcy. Przepisy projektu, które unieważniają orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego bez analizy ich treści oraz konsekwencji unieważnienia, a także wprowadzają wymaganie powtarzania czynności procesowych dokonanych przed Trybunałem, zagrażają stabilności porządku prawnego i efektywności funkcjonowania Trybunału, a tym samym stwarzają zagrożenie dla ochrony praw gwarantowanych przez Konstytucję RP. Są one zarazem niezgodne z zasadą racjonalności prawodawcy, która w myśl orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego jest punktem wyjścia do kontroli konstytucyjności prawa.

Słowa kluczowe: Konstytucja RP, Trybunał Konstytucyjny, sędziowie Trybunału Konstytucyjnego, przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, zasada podziału władzy, zasada rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych, zasada proporcjonalności, zasada racjonalności prawodawcy

I. Tezy opinii

1. Projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym¹ [dalej: projekt] w zakresie, w jakim posługuje się pojęciem „osoba nieuprawniona do

¹ Poselski projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, druk sejmowy nr 254, <<https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=254>>, dostęp 15 IV 2024.

orzekania”, jest niezgodny z art. 2, art. 7 w związku z art. 194 ust. 1 oraz art. 194 ust. 1 w związku z art. 10 Konstytucji RP².

2. Artykuł 7 ust. 1 i 2 projektu są niezgodne z art. 2, art. 188, art. 190 ust. 1 w związku z art. 10 Konstytucji RP.

3. Artykuł 7 ust. 3 projektu w zakresie, w jakim narusza zasadę rzetelnego i sprawnego działania instytucji publicznych, jest niezgodny z preambułą Konstytucji RP.

4. Artykuł 12 ust. 2 projektu jest niezgodny z art. 194 ust. 1 Konstytucji RP.

5. Artykuł 14 projektu jest niezgodny z art. 2, art. 24, art. 195 ust. 1 Konstytucji RP.

II. Uzasadnienie

1. Projekt wprowadza do polskiego porządku prawnego nieznaną Konstytucji RP pojęcie „osoba nieuprawniona do orzekania” w Trybunale Konstytucyjnym (art. 7 ust. 1). Oznacza ono osobę powołaną na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego [dalej też: Trybunał] z naruszeniem ustawy oraz wyroków Trybunału wskazanych w tym przepisie, a także osobę powołaną na jej miejsce.

Według projektu brak uprawnień do orzekania stwierdza parlament w drodze ustawy w ustalonym w niej zakresie poprzez uznanie za nieważne orzeczeń wydanych z udziałem „osób nieuprawnionych”. Oznacza to wprowadzenie w ustawie modyfikacji konstytucyjnego statusu sędziów Trybunału poprzez przyznanie ustawodawcy prawa do retroaktywnej zmiany zdolności sędziów do orzekania. Oznacza to również wynikające z art. 7 ust. 1 i 2 projektu stwierdzenie wadliwości wyboru sędziów. Sejm, przyznając sobie prawo stwierdzania nieważności uchwał Sejmu w przedmiocie wyboru sędziów Trybunału, podważa tym samym niezależność Trybunału, skoro jego sędziowie mogą być uznani przez ustawodawcę za nieuprawnionych do orzekania, tzn. że mimo iż zostali wybrani przez Sejm, nie są oni sędziami.

Konstytucja RP nie przewiduje podziału sędziów Trybunału na uprawnionych i nieuprawnionych do orzekania. Ustawodawca podlega Konstytucji RP i – w myśl jej art. 7 – działa na podstawie i w granicach Konstytucji RP. Z tego powodu kategoryzowanie sędziów Trybunału Konstytucyjnego jest niezgodne z art. 7 w związku z art. 194 ust. 1 Konstytucji RP. Pojęcie „osoba nieuprawniona do orzekania” jest niezgodne z zasadą określoności prawa dekodowaną z art. 2 Konstytucji RP, ponieważ jest niejednoznaczne. Z art. 7 ust. 1 projektu wynika, że chodzi o osoby „powołane na stanowisko sędziego”, które projektodawca pozbawia statusu sędziego Trybunału Konstytucyjnego w ten sposób, że wyroki Trybunału wydane z udziałem tych osób „są nieważne i nie wywierają skutków”; pozbawienie statusu sędziego ma charakter częściowy, ponieważ pozostają w mocy postanowienia wydane przez te osoby na podstawie art. 59 i art. 61 Ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym³

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm. [dalej: Konstytucja RP].

³ Tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 2393 [dalej: u.o.t.p.TK].

(art. 8 ust. 1 projektu). W myśl art. 12 ust. 2 projektu „osoby nieuprawnione do orzekania” nie mają możliwości przejścia w stan spoczynku w związku z wprowadzeniem „w trakcie trwania jego [Trybunału] kadencji nowych zasad realizacji obowiązków sędziego Trybunału”. W rezultacie od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy „osoba nieuprawniona do orzekania” nie jest w pewnym zakresie sędzią Trybunału, a w pewnym jest.

Artykuł 7 projektu, pozbawiając znaczenia prawnego wyroki i postanowienia wydane z udziałem „osób nieuprawnionych do orzekania”, pozbawia te osoby statusu sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Zgodnie z art. 194 ust. 1 Konstytucji RP osoba wybrana przez Sejm do Trybunału Konstytucyjnego jest sędzią, którego ustawodawca nie może pozbawić uprawnień do orzekania. Sędzia, czyli osoba powołana na stanowisko sędziego, jest uprawniony do orzekania i może utracić tę zdolność nie częściowo, jak to przewiduje projekt, ale całkowicie, jednak stosownie do przepisów obowiązującej Ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego⁴, która w art. 18 ust. 1 określa przypadki wygaśnięcia mandatu sędziego przed upływem kadencji.

Za niezgodne z art. 194 ust. 1 Konstytucji RP należy jednoznacznie uznać projektowane rozwiązanie polegające na tym, że projektodawca pozbawia sędziego jego statusu w okresie zaczynającym się od powołania tej osoby na stanowisko sędziego, a zatem powoduje unieważnienie przez art. 7 ust. 1 ustawy wyboru dokonanego przez Sejm. Unieważnienie to jest wszakże niepełne, ponieważ w mocy pozostają postanowienia wydane przez osoby nieuprawnione w zakresie wskazanym w art. 8 ust. 1 projektu (chodzi o postanowienia wydane na podstawie art. 59 i art. 61 u.o.t.p.TK). Okres pozbawienia statusu osoby uprawnionej do orzekania kończy się jednak w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy. Z projektu wynika przecież, że po wejściu w życie tej ustawy „osoby niepowołane do orzekania” zasiadają nadal w Trybunale, ponieważ w myśl art. 12 ust. 2 projektu nie mogą przejść w stan spoczynku. Projektodawca nie pozbawia tych osób całkowicie statusu sędziego. Z art. 9 ust. 1 projektu wynika, że postępowania toczące się przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy z udziałem „osób nieuprawnionych” będą prowadzone według dotychczasowych przepisów, a jeśli zakończą się np. wyrokiem, to będzie on nieważny i nie wywrze skutków prawnych (art. 9 ust. 2 projektu).

W świetle projektu osoby powołane na stanowisko sędziego Trybunału, którym projektowana ustawa przyznaje status „osoby nieuprawnionej do orzekania”, pozostają w Trybunale. Nie jest jednak jasne, czy osoby te mogą nadal orzekać, skoro status „nieuprawnionych do orzekania” obejmuje okres od powołania na urząd sędziego do zakończenia postępowań z ich udziałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Osoby te nie mogą przecież przejść w stan spoczynku, a ustawodawca – bez naruszenia art. 194 ust. 1 w związku z art. 10 Konstytucji RP – nie może ich pozbawić urzędu sędziego Trybunału. Tym bardziej tego statusu nie może pozbawić Sejm w drodze uchwały, co – praktykowane w przeszłości – spowodowało kryzys konstytucyjny, jak to trafnie zauważają projektodawcy w uzasadnieniu.

W istocie więc projekt spowoduje niezgodne z art. 194 ust. 1 w związku z art. 10 Konstytucji RP retroaktywne ograniczenie zdolności orzekania sędziów Trybunału

⁴ Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1422.

Konstytucyjnego, do których projekt ten znajduje zastosowanie. W świetle projektowanej ustawy pozostają oni w Trybunale Konstytucyjnym jako sędziowie, ponieważ status „osób nieuprawnionych do orzekania” projekt odnosi do okresu od dnia powołania na urząd do momentu wejścia w życie ustawy. Nadanie osobom powołanym na urząd sędziego tego rodzaju statusu jest wyjątkiem od konstytucyjnie określonej pozycji ustrojowej sędziów Trybunału i nie może być interpretowane rozszerzająco. A ponieważ projektowana ustawa nie reguluje jednoznacznie statusu „osób nieuprawnionych do orzekania”, po jej wejściu w życie będą one sprawować swój urząd do czasu zakończenia postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Po zakończeniu tych postępowań „osoby nieuprawnione do orzekania” nie mogą przejść w stan spoczynku (art. 12 ust. 2 projektu), a zatem będą pozostawać na urzędzie do zakończenia kadencji. Artykuł 12 ust. 2 projektu pozbawia „osoby nieuprawnione do orzekania” możliwości przejścia w stan spoczynku, co oznacza naruszenie art. 194 ust. 1 Konstytucji RP, który nie przewiduje różnicowania sędziów Trybunału.

2. Projekt stanowi w art. 7 ust. 1 i 2, że wyroki i postanowienia wydane z udziałem „osób nieuprawnionych do orzekania” są nieważne i nie wywołują skutków prawnych, z zastrzeżeniem art. 8 projektu. Przepis art. 7 ust. 1 i 2 projektu jest niezgodny z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, w myśl którego orzeczenia Trybunału mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Przepis art. 7 ust. 1 i 2 jest niezgodny także z art. 188 Konstytucji RP, wedle którego w sprawach zgodności z Konstytucją RP orzeka Trybunał Konstytucyjny, a nie ustawodawca.

Zasada podziału władzy wyklucza sprawowanie przez parlament władzy sądowej przez derogowanie w drodze ustawy wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Jeszcze w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie Konstytucji RP Sejm mógł odrzucić orzeczenie Trybunału (art. 239 Konstytucji RP), jednak wymagało to ustanowienia odpowiedniej podstawy w Konstytucji RP. Bez niej proponowane w projekcie rozwiązanie jest konstytucyjnie niedopuszczalne. Pozbawienie mocy obowiązującej uchwał Trybunału ustalających powszechnie obowiązującą wykładnię ustaw wymagało ustanowienia odpowiedniej podstawy w Konstytucji RP.

Projektowane rozwiązanie jest niezgodne z zasadą podziału władzy, ponieważ narusza konstytucyjną odrębność Trybunału. Domniemanie kompetencji Trybunału w sferze orzecniczej może zostać przełamane, ale „wyraźnym przepisem konstytucyjnym”⁵, nie zaś przepisem ustawy. Wkroczenie przez władzę ustawodawczą w dziedzinę należącą do władzy sądowej, której organem jest przecież Trybunał Konstytucyjny w myśl art. 10 ust. 2 Konstytucji RP, jest w przypadku projektowanej ustawy ingerencją w kompetencyjne minimum tej władzy, co oznacza naruszenie konstytucyjnej zasady podziału władzy⁶.

⁵ Tak L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2023, s. 89.

⁶ *Ibidem*. Confer także P. Sarnecki, uwagi do art. 10, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1, red. L. Garlicki, M. Zubik, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2016, s. 331 i n.; B. Banaszak, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2009, s. 82 i n.; M. Florczak-Wątor, uwagi do art. 10, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja,

Przyznanie ustawodawcy prawa do decydowania o skutkach orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego może z czasem doprowadzić do przekształcenia Trybunału w organ opiniodawczy.

Artykuł 7 ust. 1 i 2 projektu unieważniają wszystkie orzeczenia Trybunału wydane z udziałem „osób nieuprawnionych do orzekania” bez analizy tych orzeczeń i oceny następstw pozbawienia ich skuteczności. Oznacza to arbitralne przekreślenie starań poprzedzających wydanie orzeczenia, podejmowanych nie tylko przez Trybunał, lecz także uczestników postępowania, w tym inne organy państwa. Rozwiązanie to narusza art. 2 Konstytucji RP, ponieważ stanowi nieproporcjonalną ingerencję, w rezultacie której dobro poświęcane, jakim są orzeczenia unieważniane bez indywidualnej oceny i z naruszeniem Konstytucji RP, jest mniej istotne aniżeli demonstracja sprawności ustawodawcy.

Artykuł 7 ust. 1 i 2 projektu oraz ust. 3, w myśl którego wymagają powtórzenia wszystkie czynności procesowe dokonane w postępowaniach przed Trybunałem z udziałem „osób nieuprawnionych do orzekania”, są również niezgodne z zasadą rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych wyrażoną w preambule Konstytucji RP. W dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego znalazł wyraz pogląd, że stworzenie instytucji publicznej „w kształcie uniemożliwiającym jej rzetelne i sprawne działanie” narusza „zasady państwa prawnego w zakresie konstytucyjnego prawa obywateli”⁷. Trybunał Konstytucyjny, dokonując oceny konkretnej instytucji publicznej utworzonej ustawą⁸, sformułował tym samym przesłanki oceny zgodności z ustawą zasadniczą także innych instytucji publicznych, na co wyraźnie wskazano w uzasadnieniu powoływanego wyroku. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego „rzetelność i sprawność działania instytucji publicznych, w szczególności zaś tych instytucji, które zostały stworzone w celu realizacji i ochrony praw gwarantowanych przez Konstytucję, należy do wartości mających rangę konstytucyjną. Wynika to jasno z tekstu wstępu do Konstytucji (tzw. preambuły), w którym jako dwa główne cele ustanowienia Konstytucji wymieniono: zagwarantowanie praw obywatelskich oraz zapewnienie rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych. [...] Przepisy, których treść nie sprzyja rzetelności lub sprawności działania instytucji mających służyć ochronie praw konstytucyjnych, stanowią zarazem naruszenie tych praw, a tym samym uzasadnione jest ich uznanie za niezgodne z Konstytucją”⁹. Projektowany art. 7 ust. 1–3, unieważniając orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego bez analizy ich treści oraz konsekwencji unieważnienia, a także wprowadzając wymaganie powtórzenia czynności procesowych dokonanych przed Trybunałem, zagraża stabilności

Wolters Kluwer, Warszawa 2019, s. 55 i n.; P. Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Liber, Warszawa 2000, s. 21; R. Piotrowski, *Zasada podziału władz w Konstytucji RP*, „Przegląd Sejmowy” 2007, nr 4(81).

⁷ Tak w sentencji wyroku z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawie o sygn. K 14/03.

⁸ Trybunał w szczególności stwierdził niezgodność z Konstytucją RP przepisów Ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, Dz.U. nr 45, poz. 391, ze zm.

⁹ Tak w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawie o sygn. K 14/03.

porządku prawnego i efektywności funkcjonowania Trybunału, a tym samym stwarza zagrożenie dla ochrony praw gwarantowanych przez Konstytucję RP.

Niezależnie od niezgodności projektowanych art. 7 ust. 1 i 2 z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP przepisy te są niezgodne również z zasadą racjonalności ustawodawcy dekodowaną z art. 2 Konstytucji RP. Trudno uznać za racjonalne unieważnianie orzeczeń Trybunału bez rozważenia ich treści oraz skutków tylko ze względu na udział w wydaniu orzeczenia „osoby nieuprawnionej do orzekania” nie z powodu braku kwalifikacji merytorycznych, ale z powodu wyboru tej osoby na miejsce już zajęte.

Według Trybunału Konstytucyjnego „podstawą każdego systemu norm prawnych jest fikcja prawna racjonalności prawodawcy”¹⁰, a jednocześnie „punktem wyjścia dla kontroli konstytucyjności prawa jest zawsze założenie racjonalnego działania ustawodawcy”¹¹.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego znajduje wyraz przekonanie, że „wszelkie działania prawodawcy są efektem dogłębnego rozważenia problemu i dojrzałej decyzji znajdującej racjonalne uzasadnienie. Wynika więc stąd, że stanowione prawo cechuje się założonym z góry racjonalizmem”¹².

To właśnie ów racjonalizm ustawodawcy, potwierdzony w treści danej ustawy, „pozwala wymagać od wszystkich obywateli” respektowania prawa. Zdaniem Trybunału „odrzućcie fikcji racjonalności ustawodawcy wiązałoby się z dopuszczeniem możliwości podważania poszczególnych aktów prawnych i odmowy ich stosowania, to zaś groziłoby rozprzężeniem wszystkich więzi prawnych i społecznych. Skoro punktem wyjścia jest przyjęcie racjonalności ustawodawcy (i wynikającego stąd racjonalizmu poszczególnych unormowań prawnych), to racjonalizm stanowionego prawa musi zostać uznany za składową przyzwoitej legislacji”¹³, nieodzownej dla zagwarantowania zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa.

3. Artykuł 14 projektu, dotyczący statusu pracowników Kancelarii Trybunału i Biura Służby Prawnej Trybunału, umożliwi przeprowadzenie czystki kadrowej nawiązującej do poprzedniej, która miała miejsce na podstawie Ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego¹⁴.

Artykuł 14 projektu jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim narusza zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Wynik wyborów parlamentarnych nie może rzutować na losy pracowników konstytucyjnego organu państwa, narażając ich na utratę pracy i odpłatę przewidzianą dla osób objętych zwolnieniami grupowymi¹⁵. W odniesieniu do pracowników, co do których nie ma

¹⁰ Tak w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 maja 2005 r. w sprawie o sygn. P 6/04.

¹¹ Tak w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 czerwca 1999 r. w sprawie o sygn. K 5/99.

¹² Tak w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 maja 2005 r. w sprawie o sygn. P 6/04.

¹³ Tak w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 maja 2005 r. w sprawie o sygn. P 6/04.

¹⁴ Dz.U. poz. 2074, ze zm.

¹⁵ Stosownie do art. 8 Ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 61 (adres publikacyjny wskazany w art. 14 ust. 5 projektu jest inny).

zastrzeżeń merytorycznych związanych z ich pracą, przepis ma cechy swego rodzaju represji za podjęcie pracy w Trybunale. Przepis ten narusza art. 2 Konstytucji RP ze względu na arbitralny charakter regulacji. W myśl orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego zakaz arbitralności w działaniu państwa jest, obok poszanowania godności człowieka, jednym z filarów demokratycznego państwa prawnego¹⁶.

Artykuł 14 projektu narusza art. 24 Konstytucji RP, zgodnie z którym praca znajduje się pod ochroną Rzeczypospolitej. Pracownicy zatrudnieni w Wydziale Studiów Biura Służby Prawnej Trybunału w myśl art. 30 ust. 1 u.o.t.p.TK posiadają „co najmniej stopień naukowy doktora prawa”, a zatem legitymują się poważnymi kwalifikacjami merytorycznymi. Okoliczności natury politycznej nie podważają tych kwalifikacji. Asystenci sędziów zostali zatrudnieni według art. 26 ust. 3 powołanej ustawy na podstawie postępowania konkursowego. Są współpracownikami sędziów Trybunału, którzy powinni mieć decydujący głos w sprawie zatrudnienia asystentów, czego projekt nie przewiduje. Możliwość pozbawienia sędziego Trybunału jego współpracownika sprowadza ryzyko niezgodnego z Konstytucją RP ograniczenia zdolności sędziego do wykonywania zadań, a zatem ogranicza jego niezawisłość, naruszając art. 195 ust. 1 Konstytucji RP. Artykuł 14 projektu może wywołać w praktyce efekt mrozący zainteresowanie podejmowaniem pracy w Trybunale przez prawników wobec niedającej się wykluczyć kolejnej tego rodzaju „restrukturyzacji”, jak to określono w uzasadnieniu.

Bibliografia

Źródła

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm.
Poselski projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, druk sejmowy nr 254, <<https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=254>>.
Ustawa z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, Dz.U. nr 45, poz. 391, ze zm.
Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 61.
Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 2393.
Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego, tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1422.
Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego, Dz.U. poz. 2074, ze zm.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r., sygn. akt K 5/99.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r., sygn. akt K 14/03.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 maja 2005 r., sygn. akt P 6/04.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2005 r., sygn. akt K 32/04.

¹⁶ Tak w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 grudnia 2005 r. w sprawie o sygn. K 32/04.

Piśmiennictwo

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2009.
- Florczak-Wątor M., uwagi do art. 10, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2023.
- Piotrowski R., *Zasada podziału władz w Konstytucji RP*, „Przegląd Sejmowy” 2007, nr 4(81).
- Sarnecki P., uwagi do art. 10, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1, red. L. Garlicki, M. Zubik, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2016.
- Winczorek P., *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Liber, Warszawa 2000.